EUROPEAN CENTRE
FOR MINORITY
ISSUES KOSOVO

INFORMACIONI BILTEN

3. DECEMBRA 2014.

IZAZOVI U NAPORIMA KOSOVA KA INTEGRACIJI: RASTUĆE ISELJAVANJE ROMA, AŠKALIJA I EGIPĆANA

O ECMI Kosovo

ECMI Kosovo je osnovna nevladina organizacija koja se bavi pitanjima manjina na Kosovu, čiji je sveobuhvatni cilj razvoj sveobuhvatnih i reprezentativnih institucija,osetljivih za probleme manjina, koje podržavaju stabilno, multietničko Kosovo. ECMI Kosovo nastavlja da doprinosi razvoju, osnaživanju i sprovođenju relevantnog zakonodavstva, podržava institucionalizovanje vladinih organa koji se bave pitanjima zajednica, i osnažuje kapacitet aktera iz civilnog društva i vlade u cilju njihovog međusobnog povezivanja na konstruktivan i održiv način.

Str. Nëna Terezë Nr. 41, Apt. 29, 10000 Prishtinë/Priština, Kosovo, Tel. +381 (0) 38 224 473
Str. Cika Jovina Nr. 3, 1st Fl, 38220 Mitrovica/Mitrovicë North, Kosovo, Tel. +381 (0) 64 00 55 488

Postoje alarmantni izveštaji iz celog Kosova o visokom porastu ilegalne emigracije prema zapadnim zemljama tokom poslednjih meseci. Povećan je broj pojedinaca i čak celih porodica koji su prijavljeni da su ilegalnim putem emigrirali u zapadne zemlje. Iako je prijavljeno da i kosovski Albanci napuštaju Kosovo odlazeći u Zapadnu Evropu, manjinske zajednice Roma, Aškalija i Egipćana su posebno pogođene ovim trendom. Ove tri zajednice su neke od najugroženijih na Kosovu, i povećan broj pojedinaca i porodica koje napuštaju Kosovo predstavlja zabrinjavajući trend kojim bi trebalo da se što pre pozabave relevantne institucije Kosova. Ovaj izveštaj obuhvata neke statističke zaključke o nedavnim talasima emigracije, iskazane razloge za emigraciju, kao i same puteve emigracije, kako bi izneo kratkoročne i dugoročne preporuke Vladi Kosova.

ECMI Kosovo je primio nekoliko izveštaja sa terena o povećanom broju pojedinaca i porodica koje emigriraju van Kosova u zadnja dva meseca. Ovaj novi talas migracije je posebno svojstven zajednicama Roma, Aškalija i Egipćana. Iako je teško dobiti konkretne brojeve, u našim intervjuima sa opštinskim službenicima na celom Kosovu, dobili smo sledeće statističke podatke:

- U Uroševcu, više od 150 porodica (oko 1,000 lica) je napustilo Uroševac u zadnjih nekoliko nedelja.[1]
- U Đakovici, iako nije data službena izjava o ukupnom broju emigranata iz opštine, službenici opštinske kancelarije za zajednice i povratak (OKZP) spekulišu da se broj ljudi koji su emigrirali kreće od 80 do 100.[2]
- Ne postoje službeni podaci što se tiče tačnog broja emigranata iz Peći, ali službenici prijavljuju da se trend povećava.[3]
- Tokom zadnjeg meseca, 3 porodice iz romske zajednice su navodno napustile Kamenicu.[4]
- U Kosovom Polju je 170 porodica koje broje više od 800 ljudi je napustilo opštinu.[5]
- Oko 300 ljudi je napustilo Prizren nedavno i drugi nastavljaju da odlaze svakog dana.[6]
- U Obiliću, opštinski službenici su potvrdili da je 25 porodica otišlo, dok je prijavljeno da je dodatnih 16 porodica emigriralo.[7]

U istom duhu, Kosovska agencija za zastupanje i razvoj (KAAD) je nedavno prosledio otvoreno pismo Premijeru, poslato u ime Platforme NVO-a koje rade sa zajednicama

[1] ECMI Kosovo intervju sa službenicima OKZP-a u Uroševcu, novembar 2014.
[2] ECMI Kosovo intervju sa službenicima OKZP-a u Đakovici, novembar 2014.
[3] ECMI Kosovo intervju sa političkim predstavnikom Egipćanske zajednice u Peći, novembar 2014.
[4] ECMI Kosovo intervju sa službenikom OKZP-a G. Bajrush Kriezi, u Kamenici, novembar 2014.
[5] ECMI Kosovo intervju sa Zamenikom gradonačelnika za zajednice u Kosovom Polju, Halil Qerimi, novembar 2014.
[6] ECMI Kosovo intervju sa službenikom OKZP-a, Islam Elshani, novembar 2014.
[7] ECMI Kosovo intervju sa službenicima OKZP-a u Obiliću, novembar 2014.

Roma, Aškalija i Egipćana, tvrdeći da je više od 360 porodica Roma, Aškalija i Egipćana (koje broje 1,700 lica) napustilo Kosovo.

ECMI Kosovo je obavio nekoliko intervjua sa porodicama čiji su članovi već emigrirali, ili koji sami planiraju da to urade. Većina njih navodi teške socijalne i ekonomske uslove. Zvaničnici MZP-a u Đakovici su obavestili ECMI Kosovo da su im pripadnici zajednice Roma, Aškalija i Egipćana rekli da napuštaju mesto zbog nemogućnosti zapošljavanja, između ostalog. Dobili smo slične informacije iz opštine Lipljan.[8]

Prijavljene promene u programu kosovske socijalne zaštite, koje otežavaju proces primanja socijalne pomoći porodicama čija deca ne pohađaju školu redovno, takođe se spominju kao jedan od faktora koji doprinose migraciji.[9] Program socijalne pomoći zahteva da deca redovno pohađaju školsku nastavu. Kao rezultat toga, neke porodice su prestale da dobijaju pomoć putem programa socijalne pomoći, pošto je mnogo njih ispisalo svoju decu iz škole da bi stvarali dodatne prihode. Konačno, nedostatak mandatirane vlade utiče na percepciju bezbednosne situacije širom Kosova, a naročito kod manjinskih zajednica.[10] Ovaj faktor je možda doprineo iseljavanju porodica Roma, Aškalija i Egipćana.

Pored toga, postoji opšte verovanje među nevećinskim zajednicama, takođe i među Albancima koji emigriraju, da će im Nemačka i druge zapadne zemlje dati azil. Kao posledica glasina i dezinformacija, mnoge porodice su pod utiskom da je nemačka kancelarka, Angela Merkel izjavila da Nemačka neće vratiti ni jednu osobu koja zatraži azil sa Kosova, a koja pripada zajednici Roma, Aškalija i Egipćana, sledećih 5 godina.[11] ECMI Kosovo je takođe primio izveštaje da su oni koji su već stigli u Nemačku obavestili svoje rođake na Kosovu da su primljeni od strane zemlje domaćina (Nemačke). Oni su objasnili svojim rođacima da im je Nemačka dala socijalnu pomoć za početni period od tri meseca.[12] Navodno, Francuska je poništila odluku donesenu 16. decembra 2013, prema kojoj je Francuska smatrala Kosovo kao "sigurnu zemlju", otežavajući time dobijanje azila. Poništenje te odluke olakšava građanima Kosova da dobiju azil.[13] Kontakti u Ministarstvu unutrašnjih poslova (MUP) su potvrdili ECMI-u Kosovo da MUP istražuje navodne organizovane grupe koje su odgovorne za širenje glasina i dezinformacija među ugroženim zajednicama. Zvaničnici MUP-a su rekli ECMI Kosovo da ove organizovane grupe "varaju" građane kako bi prodali ili napustili svoju imovinu

[8] ECMI Kosovo intervju sa službenikom OKZP-a Fatmir Goliq, novembar 2014.
[9] ECMI Kosovo intervju sa službenicima OKZP-a u Đakovici, novembar 2014.
[10] Za više informacija, molimo posetite ovaj link: <http://www.ecmikosovo.org/?p=5797>.
[11] ECMI Kosovo intervju sa službenicima OKZP-a u Đakovici, novembar 2014.
[12] ECMI Kosovo intervju sa službenikom OKZP-a Fatmir Goliq, novembar 2014.
[13] O više informacija, molimo vas pogledajte ovde: <http://koha.net/?id=27&l=34854>

na Kosovu i iselili se u EU; ove grupe zatim zloupotrebljavaju imovinu koja je ostala za njima.[14]

Skoro sve porodice koriste jedan put ka zapadnim zemljama. Briselski sporazum o slobodi kretanja između Kosova i Srbije dopušta građanima Kosova da pređu u Srbiju sa ličnom kartom, omogućavajući im da stignu do granice sa državom članicom EU (Mađarskom) bez viza, povećavajući njihove šanse da (ilegalno) emigriraju prvo u Mađarsku, i posle u Nemačku i druge zapadne zemlje. Izveštaji, ipak, govore da je kosovska policija nedavno sprečila 300 Kosovskih Albanaca da pređu u Srbiju.[15]

Preporuke:

Kratkoročne:

1. Platforma NVO-a koje se bave pitanjima Roma, Aškalija i Egipćana na Kosovu je 6. novembra poslala pismo odlazećem premijeru Hašimu Tačiju, izražavajući njihovu zabrinutost u vezi sa talasom migracije Roma, Aškalija i Egipćana. Pismom se traži od strane odlazećeg premijera da se obnove napori o implementaciji kosovske strategije za reintegraciju Roma, Aškalija i Egipćana, da se sprovede kampanja informisanja građana o opasnosti ilegalne migracije, i da se stvara radna grupa (Task Force) čiji mandat bi bio da analizira socijalne uslove u kojima se nalaze ove zajednice i da predlože konkretna rešenja. Platforma se sastoji od nekoliko kosovskih NVO-a koje se bave pitanjem zajednica i posebno pitanjima povezanim sa Romima, Aškalijama i Egipćanima: Balkan Sunflowers, Evropski centar za manjinska pitanja (ECMI Kosovo), Health for All, Kosovska agencija za zastupanje i razvoj (KAAD), Dokumentacioni centar Roma i Aškalija, i Glas Roma, Aškalija i Egipćana. Vlada Kosova bi trebalo da odgovori na problem i preporuke iznete u ovom pismu.

2. Kosovo mora hitno reagovati na povećanu zabrinutost zbog nedavnih promena u sistemu socijalne zaštite koje je stvorilo neodrživu ekonomsku situaciju za ugrožene zajednice uopšte, a posebno Rome, Aškalije i Egipćana.

3. Kosovo je prethodno preduzelo javnu kampanju sa ciljem obrazovanja populacije u vezi sa opasnošću ilegalne migracije, ali do sada nije prosleđena takva izjava ili poruka o ovom pitanju. Usled iznenadnog i alarmantnog povećanja ilegalne migracije koja utiče na manjinske zajednice – ali se ne ograničava na njima – kosovske institucije moraju hitno da preduzmu kampanju javnog informisanja koja će se usredsrediti na skorašnji talas migracije.

[14] ECMI Kosovo intervju sa službenikom MUP-a Fitim Qerimi, novembar 2014.
[15] O više informacija, molimo vas pogledajte ovde: < http://koha.net/?id=27&l=34408>

Dugoročne:

1. Kosovska strategija za reintegraciju Roma, Aškalija i Egipćana je sveobuhvatan dokumenat koji treba da se sprovodi u kontinuitetu. Kosovo treba ponovo da fokusira svoju energiju na sprovođenje delova strategije koji su konkretni i ostvarljivi u srednjem ili dužem roku. Kosovo treba da poveže sprovođenje Strategije sa određenim ministarstvima i, što je možda najbitnije, da obezbedi troškove za programe.

2. Nastaviti sprovođenje strategije na lokalnom nivou. Većina problema sa kojima se zajednice suočavaju se može rešiti na lokalnom nivou: obrazovanje, zaposlenost, socijalna dobrobit, itd. Kada je to potrebno i razumno, povežite sprovođenje strategije sa lokalnim projektima za razvoj koje finansiraju institucije na centralnom nivou.

3. Pošto su ove tri zajednice neke od najvažnijih ekonomski-ugroženih grupa građana, potrebno je uložiti posebne napore i od strane lokalnih i centralnih institucija, kako bi promovisali samozapošljavanje, posebno u industrijskim oblastima gde su članovi ovih zajednica već aktivni. Ovo može da se postigne njihovim obučavanjem u profesionalnim i stručnim školama; treba unajmiti i centre za profesionalnu obuku, zajedno sa programima koji imaju za cilj da poboljšaju njihove veštine i mogućnost zaposlenja na tržištu.

4. Vlada bi trebalo posebno da obrati pažnju na obrazovanje omladine Roma, Aškalija i Egipćana:

   a. Centralni i lokalni nivo bi trebalo da preduzmu akcije sprovođenja i institucionalizacije postojećih procesa sprečavanja mladih da napuštaju škole, a takođe bi trebalo razraditi odgovarajući mehanizam reakcije. Godišnji obrazovni planovi na centralnom i opštinskom nivou bi trebalo da budu usredsređeni na problem dece koja izostaju iz škole, i da zahtevaju odgovornost upravnika škola i roditelja. Vlada bi trebalo da investira u unapređenje kapaciteta opštinskih i školskih radnika, kako bi se osiguralo da su politike prevencije napuštanja škole praćene konkretnim akcijama. Dodatno osoblje je potrebno u polju obrazovanja, uključujuću psihologe i socijalne radnike u okviru škola.

   b. Tehničke, stručne i opšte obrazovne srednje škole ne bi trebalo samo da pripremaju učenike za dalje obrazovanje na univerzitetskom nivou, već i za tržište rada. Programi soijalne pomoći treba revidirati tako da dostignu svu ugroženu decu, posebno u ključnim tačkama njihovog školovanja.

5. Fokusirati se na unapređenje ekonomije i stvaranje uslova za porast zaposlenosti za sve građane Kosova putem povećanja investicija, pružanjem obuka i finansiranjem stručnih škola, osmišljavanjem određenih programa koji su namenjeni onima koji nemaju veštine za trenutno tržište, itd.